

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 390/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom Mgr. Matejom Krajčim, Májkova 1, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajskej prokuratúry v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. „3 Pv/587/14/2015“ a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod č. k. XVI/2 Pz 29/15/1000-3 a takto

rozhodol:

Sťažnosť [REDACTED] odmieta.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júna 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 2 ods. 2 ústavy postupom Krajskej prokuratúry v Bratislave (ďalej len „krajská prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. „3 Pv/587/14/2015“ a postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) v konaní vedenom pod č. k. XVI/2 Pz 29/15/1000-3.

Zo sťažnosti vyplýva, že uznesením Úradu inšpekčnej služby Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ČVS: SKIS-487/OISZ-V-2014 z 23. októbra 2014 bolo proti sťažovateľovi vznesené obvinenie pre prečin zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 ods. 1 písm. a) Trestného zákona v súbehu so zločinom obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1 a 2 písm. c) Trestného zákona. Na námietku zaujatosti sťažovateľa voči všetkým prokurátorom okresných prokuratúr spadajúcich do územnej pôsobnosti krajskej prokuratúry sa príslušný prokurátor Okresnej prokuratúry Bratislava V [REDACTED] uznesením z 29. januára 2015 „*pre zjavný pomer k účastníkovi konania*“ vylúčil z konania a vec predložil krajskej prokuratúre. Sťažovateľ uvádza, že v územnej pôsobnosti uvedených prokuratúr „*vykonával činnosť príslušníka Policajného zboru, pričom dochádzal osobne do styku s prokurátormi, s ktorými mal v rámci služobnej činnosti rôzne vzťahy, od priateľských nadštandardných vzťahov až po problematické vzťahy, ktoré nezriedka končili trestnými oznámeniami alebo návrhmi na disciplinárny postih*“.

Sťažovateľ následne podrobuje kritike postup krajskej prokuratúry, ktorá príkazom z 9. februára 2015 podľa § 201 ods. 6 Trestného poriadku jeho trestnú vec z pôsobnosti Okresnej prokuratúry Bratislava V neodňala, pričom vytýka, že na základe jeho námietky zaujatosti mala každá prokuratúra rozhodnúť osobitne uznesením a následne mal mať zachovanú možnosť domáhať sa ich prieskumu krajskou prokuratúrou. Tým malo podľa sťažovateľa dôjsť k porušeniu „*čl. 149 ÚSR, a čl. 2 ods. 2 ÚSR, čl. 46 ods. 1 ÚSR, v znení čl.36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd... Príkaz zo dňa 09.02.2015 neobsahuje dostatočné odôvodnenie, ktoré by nado všetky pochybnosti odôvodnilo závery enunciatu rozhodnutia, pričom Krajská prokuratúra v Bratislave sa nevyporiadala so všetkými námietkami obvineného a obhajoby*“.

Aj postup generálnej prokuratúry nebol podľa názoru sťažovateľa súladný s § 181 a § 363 a nasl. Trestného poriadku, pretože o „Návrhu na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní zo dňa 09.03.2015, podľa § 365 ods. 2 TP“ odmietla konať, hoci podľa „§ 3 ods. 2 zákona č. 153/2001 o prokuratúre (ďalej len ZoP), je prokuratúra v rozsahu svojej pôsobnosti povinná vo verejnom záujme vykonať opatrenia na predchádzanie porušeniu zákonnosti, na zistenie a odstránenie porušenia zákonnosti, na obnovu porušených práv a vyvodenie zodpovednosti za ich porušenie. Pri výkone svojej pôsobnosti je prokuratúra povinná využívať všetky zákonné prostriedky tak, aby sa bez akýchkoľvek vplyvov zabezpečila dôsledná, účinná a rýchla ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb a štátu. Podľa § 31 ods. 1 ZoP prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Zákon (TP, ÚSR) výslovne nevyučuje preskúmanie Príkazu podľa § 201 ods. 6 písm. a) TP, podľa § 363 a nasl. TP Generálnym prokurátorom, t. j. v znení čl. 2 ods. 2 ÚSR nemôže Generálny prokurátor odmietnuť preskúmať z úradnej moci Príkaz, ako formu rozhodnutia podľa § 181 a nasl. TP, vydaného podľa § 201 ods.6 písm. a) TP, pri plnení úloh podľa čl. 149 ÚSR, nakoľko taký postup je v priamom rozpore s ustanoveniami čl. 149 ÚSR, a čl. 2 ods. 2 ÚSR, čl. 46 ods.1 ÚSR, v znení čl. 36 ods.1 Listiny základných práv a slobôd, pričom taký postup je v rozpore so všeobecne záväznými predpismi (TP, ZoP), ako aj v rozpore so základnými zásadami trestného konania a princípmi právneho štátu.“.

Na základe uvedeného sa sťažovateľ domáha vydania takéhoto rozhodnutia:

„1. Krajská prokuratúra v Bratislave, v konaní vedenom pod č. k. 3Pv/587/14/2015 porušila základné právo obvineného [REDAKOVANÉ] na ochranu podľa čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Generálna prokuratúra SR, v konaní vedenom pod č. k. XVI/2 Pz 29/15/1000-3 porušila základné právo obvineného [REDAKOVANÉ] na ochranu podľa čl. 2 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

3. Príkaz zo dňa 9.02.2015, č. k. 3Pv/587/14/2015 vydaný Krajskou prokuratúrou v Bratislave zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

4. Ústavný súd SR prikazuje, aby Generálny prokurátor SR vo veci Návrhu na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní zo dňa 09.03.2015, konal podľa osobitných predpisov.

Obvinenému [REDAKOVANÉ], priznáva úhradu trov konania v sume 275,94 €..., ktoré jej je Krajský súd v Bratislave povinný uhradiť na účet Advokátskej kancelárie Mgr. Matej Krajčí... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy ustanoví podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa prerokuje na neverejnom zasadnutí a preskúma ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc,

návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci

ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

V prípadoch, pri ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojho ústavou garantovaného práva v trestnom konaní, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. pozri napr. II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že sťažnosť sťažovateľa smeruje proti postupu a rozhodnutiu orgánov činných v trestnom konaní vo fáze prípravného (trestného) konania, keď o odôvodnenosti, a teda zákonnosti a ústavnosti trestného stíhania sťažovateľa meritórne príslušný všeobecný súd zatiaľ nerozhodoval. Z uvedeného okrem iného vyplýva, že platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi ako obvinenému, a príp. aj v ďalšom štádiu trestného konania (po prípadnom podaní obžaloby) ako obžalovanému namietať právne účinným spôsobom porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, resp. práv garantovaných dohovorom, ku ktorým malo dôjsť v dôsledku údajného nezákonného postupu prokurátorky krajskej prokuratúry či namietaných okresných prokuratúr v predmetnej trestnej veci. Je nutné skonštatovať, že postavenie sťažovateľa ako strany trestného konania mu už v rámci prípravného konania dáva postavenie a tomu

korešpondujúcu plnú potenciú aktívne zasahovať do objasňovania skutkovo relevantných okolností a skutočností kladených mu za vinu. Tak ako súd prvého stupňa, ktorý bude oprávnený konať a rozhodovať v jeho trestnej veci po skončení prípravného konania, aj odvolací súd v prípade podania odvolania v predmetnej trestnej veci sú súdmi s plnou jurisdikciou, v právomoci ktorých je posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností prípadu vrátane zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov prípravného konania v trestnej veci sťažovateľa v tomto štádiu trestného stíhania predchádzajúcemu podaniu obžaloby (obdobne napr. III. ÚS 75/05 alebo III. ÚS 347/2011). Uvedené preto vedie k záveru o nedostatku právomoci na prerokovanie sťažnosti ústavným súdom.

K sťažovateľom namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 2 ods. 2 ústavy postupom krajskej prokuratúry v konaní vedenom pod č. k. 1 Kpt 946/14/1100-26 (sťažovateľ nesprávne uvádza spisovú značku Okresnej prokuratúry Bratislava V sp. zn. 3 Pv/587/14/2015, pozn.), ktorá príkazom z 9. februára 2015 podľa § 201 ods. 6 písm. a) Trestného poriadku neodňala jeho trestnú vec z obvodu pôsobnosti Okresnej prokuratúry Bratislava V, ako aj namietanému porušeniu uvedených základných práv postupom generálnej prokuratúry, ktorá možnosť zrušenia označeného rozhodnutia postupom podľa § 363 Trestného poriadku s prihliadnutím na znenie § 181 ods. 3 Trestného poriadku vylúčila, ústavný súd poznamenáva, že aj zákonnosť týchto postupov orgánov prokuratúry bolo a je možné preskúmať na základe podnetu podľa § 31 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“).

Podľa § 31 ods. 1 zákona o prokuratúre prokurátor preskúmava zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, prokurátorov, vyšetrovateľov, policajných orgánov a súdov v rozsahu vymedzenom zákonom aj na základe podnetu, pričom je oprávnený vykonať opatrenia na odstránenie zistených porušení, ak na ich vykonanie nie sú podľa osobitných zákonov výlučne príslušné iné orgány.

Podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre podnetom sa rozumie písomná alebo ústna žiadosť, návrh alebo iné podanie fyzickej osoby alebo právnickej osoby (ďalej len „podávateľ podnetu“), ktoré smeruje k tomu, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti, najmä aby podal návrh na začatie konania pred súdom alebo opravný prostriedok, aby vstúpil do už začatého konania alebo vykonal iné opatrenia na odstránenie porušenia zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov, na ktorých vykonanie je podľa zákona oprávnený.

Podľa § 31 ods. 3 zákona o prokuratúre podnetom na účely tohto zákona nie je podanie, na ktorého vybavenie sa vzťahuje osobitný zákon.

V zmysle citovaných ustanovení zákona o prokuratúre teda nemožno návrh na zrušenie právoplatných rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní podľa § 363 Trestného poriadku považovať za podnet podľa § 31 zákona o prokuratúre. Podnet podľa § 31 ods. 2 zákona o prokuratúre je osobitným právnym prostriedkom nápravy, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu ním označeného základného práva účinne poskytuje (pozri napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, IV. ÚS 28/2010 atď.). Použitie týchto právnych prostriedkov ochrany základných práv a slobôd (podnet a opakovaný podnet podľa § 34 zákona o prokuratúre) je však v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom (napr. I. ÚS 256/05).

Súčasťou štandardnej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, že vynechanie nielen podnetu, ale aj opakovaného podnetu ako prostriedku nápravy uplatňovaného v rámci sústavy orgánov prokuratúry Slovenskej republiky nemožno nahrádzať podaním sťažnosti v konaní pred ústavným súdom, pretože takto by sa obmedzovala možnosť orgánov prokuratúry vo vlastnej kompetencii nielen preveriť skutočnosti, ktoré tvrdí sťažovateľ, ale aj prijať opatrenia podľa zákona o prokuratúre (m. m. I. ÚS 186/05, IV. ÚS 53/05).

V posudzovanom prípade teda zákon o prokuratúre sťažovateľovi poskytuje účinný prostriedok nápravy spočívajúci v jej oprávnení podať proti napadnutému príkazu prokurátorky krajskej prokuratúry, ako aj postupu generálnej prokuratúry podnet. Hoci § 363 Trestného poriadku ustanovuje právomoc na konanie o návrhu generálnemu prokurátorovi Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“), ústavný súd pripomína, že generálny prokurátor na účely efektívneho výkonu svojich právomocí priznaných právnym poriadkom Slovenskej republiky upravil interným predpisom – príkazom č. 11/2013 z 30. októbra 2013 aprobačné oprávnenia na generálnej prokuratúre, v zmysle ktorého za neho jednotliví prokurátori generálnej prokuratúry vybavujú veci, v ktorých má podľa platných právnych predpisov právomoc konať. Keďže napadnuté upovedomenie generálnej prokuratúry vybavoval prokurátor generálnej prokuratúry [REDACTED], o takomto podnete podľa § 31 a nasl. zákona o prokuratúre by bol oprávnený a povinný konať jeho nadriadený prokurátor [§ 54 ods. 2 písm. a) zákona o prokuratúre].

Vzhľadom na nevyužitie tohto účinného právneho prostriedku nápravy (podnet a opakovaný podnet) ústavný súd považoval sťažnosť súčasne za neprípustnú, pretože sťažovateľ nevyužil účinný právny prostriedok nápravy ním tvrdeného porušenia označených práv, na ktorého použitie bol oprávnený.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ mal a má v systéme všeobecného súdnictva, ako aj v rámci prípravného trestného konania k dispozícii účinné prostriedky na ochranu v sťažnosti označených práv, ktoré mali byť namietaným príkazom, ako aj upovedomením generálnej prokuratúry porušené, a preto jeho sťažnosť ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poukazuje aj na formálne nedostatky sťažnosti, v ktorej sťažovateľ neuvádza správnu spisovú značku konania vedeného krajskou prokuratúrou (namiesto správneho označenia č. k. 1 Kpt 946/14/1100-26 uvádza spisovú značku konania Okresnej prokuratúry Bratislava V sp. zn. 3 Pv 587/14/2015, pozn.),

v návrhu výroku o priznaní úhrady trov konania označuje ako povinný subjekt Krajský súd v Bratislave, ktorý v jeho veci vôbec nekonal, a napokon aj v odôvodnení sťažnosti chýba relevantná argumentácia svedčiaca o ústavnej rovine namietaných porušení základných práv označenými orgánmi prokuratúry. S prihliadnutím na uvedené považuje ústavný súd v konečnom dôsledku sťažnosť aj za nespĺňajúcu zákonom predpísané náležitosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015